

รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

A Model for Managing the Student Care and Support System of Schools in
The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan
based on Kalyanamittadhamma 7

รังสิวุฒิ พุ่มเกิด¹ วินัย ทองมัน² และวรกรฤต เกื้อนช้าง³

Rangsiwut Poomkerd, Winai Thongman and Worrakrit Thuenchang

Received: July 03, 2024

Revised: May 07, 2025

Accepted: May 09 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ 2) สร้าง และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 21 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ใช้แบบสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 16 คน ใช้แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ด้านการรู้จักเป็นรายบุคคล พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ การให้ความสำคัญกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ด้านการคัดกรอง พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณเพื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้อย่างคุ้มค่า ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อม ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างแท้จริง และด้านการส่งต่อนักเรียน พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองมีความเข้าใจเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนในความปกครองของตน 2) การสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: Rungsiwut1@gmail.com

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ขั้นที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ขั้นที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ขั้นที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา และขั้นที่ 5 การส่งต่อ และ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักกัลยาณมิตรธรรม 7

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the conditions; 2) to create; and 3) to evaluate a model for managing the student care and support system in the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan based on Kalyanamittadhamma 7. It was the mixed methods research. For qualitative research, 21 experts were interviewed. Data were analyzed using content analysis and focus group discussions with 9 experts. Quantitative research was conducted with 16 experts, using an evaluation form. Statistics used were mean and standard deviation. The research findings revealed that 1) the results of a study on managing the student care and support system of schools in the Secondary Educational Service Area Office Nakhon found the most significant problem in the area of individual awareness, specifically the lack of serious emphasis on the student care and support system. In the area of screening, the most significant problem was the teachers' genuine understanding of the student care and support system. Regarding student promotion and development, the most significant problem was the schools' inability to effectively utilize budgets for student development activities. In the area of prevention and problem solving, the most significant problem was teachers' lack of knowledge, understanding, and readiness to provide initial counseling to students. Finally, in the area of student referral, the most significant problem was parents' understanding when their children were referred; 2) developing a management model for the student care and support system of schools in the Secondary Educational Service Area Office Nakhon based on Kalyanamittadhamma 7 consisted of 5 steps: Step 1: getting to know students individually; Step 2: student screening; Step 3: promoting student development; Step 4: preventing and resolving problems; and Step 5: referral; and 3) evaluating the management model for the student care

and support system. Overall, the management model for the student care and support system of schools in The Secondary Educational Service Area Office Nakhon based on Kalyanamittadhamma 7 was found to be highly accurate, appropriate, beneficial, and feasible.

Keywords: management model, student care and support system, Kalyanamittadhamma 7

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 1 จุดมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ทั้งนี้โดยยึดแนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 ที่ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมและในมาตรา 24(4) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2581) และหลักสูตรขั้นพื้นฐานที่เน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้พร้อมทั้งด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงและพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหานักเรียนดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งมาตรฐานการแนะแนว กรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีบทบาทหน้าที่ตามแนวทางการดำเนินงาน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลจำแนกนักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ดำเนินการส่งเสริมพัฒนา และจัดกิจกรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ดังนั้น ต้องอาศัยความ

ร่วมมือจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีการดำเนินงานสะดวกขึ้น นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหได้ดีขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมาดำเนินการในสถานศึกษาในสังกัด การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามหลักการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในบางโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนตามแผนที่ วางไว้ การคัดกรอง SDQ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด ส่วนใหญ่มีผล การคัดกรองกลุ่มมีปัญหา ด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนมากที่สุด ด้านเกร ด้านปัญหาอารมณ์ ด้านอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น มากตามลำดับ สำหรับปัญหาด้านพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ทางสังคมไม่มี ปัญหา ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารเพื่อให้การทำหน้าที่กัลยาณมิตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คือ บุคคลที่ทวนคบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิด ความดีงามและความเจริญ ในที่นี้มุ่งเอามิตรประเภทครูหรือพี่เลี้ยงเป็นสำคัญ คือ น่ารัก ในฐานะเป็น ที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา นำเคราะห์ ในฐานะประพาศิสมศรแก่ฐานะ ให้ เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งใจ นำเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิ ปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ่ยนำด้วย ซาบซึ้งภูมิใจ จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำ ตักเตือน อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำ วิพากษ์วิจารณ์อดทน ฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว แกล้งเรื่องล้าลึกได้สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยาก ชับซ้อน ให้เข้าใจ และให้ เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป และการไม่ชักนำแนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อม เสียคุณสมบัติดังกล่าวหากมีอยู่ในบุคคลใด ย่อมทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ทรง คุณประโยชน์อันใหญ่แก่ผู้คน ทั่วไป หลักกัลยาณมิตรธรรมเป็นองค์คุณของกัลยาณมิตร

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้หลักธรรม กัลยาณมิตรธรรม 7 ที่นำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการบริหารที่มี คุณธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง หูกว้าง ตากว้าง หมั่นสอดส่องดูแล ความทุกข์สุขของผู้อื่น ต้องไม่เอนเอียง และที่สำคัญต้องมีกัลยาณมิตรธรรม คือ ความเป็นมิตรแท้ เพื่อนแท้ต่อทุกคนทุกฝ่าย กล่าวคือจะต้อง เป็นผู้เป็นที่รัก นำเคราะห์ น่ายกย่อง เป็นต้น จึงจะทำงาน ด้วยกันได้อย่างสะดวก ตลอดจนทำให้งาน ด้านการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยิ่งขึ้นไป นอกจากนี้การบริหารงานตามหลักธรรมกัลยาณมิตรธรรม 7 นั้นเป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ใน การบริหารงานซึ่งอยู่ในช่วงของการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหาร

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยแต่ละด้านไว้เป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ซึ่งแหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) จากเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล 2) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ ร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 และเอกสารการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ด้านการรู้จักเป็นรายบุคคล พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ การให้ความสำคัญกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ด้านการคัดกรองนักเรียน พบปัญหา

สูงสุด ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเรียนได้อย่างคุ้มค่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อม ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างแท้จริง และด้านการส่งต่อนักเรียน พบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองมีความเข้าใจเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนในความปกครองของตน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 พบว่า ในขั้นตอนการสร้างผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระของรูปแบบจากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวข้องและนำการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่วิเคราะห์ได้ มาประมวลสรุปเข้าด้วยกันได้รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 7 รูปแบบ ขั้นที่ 2 การคัดกรองนักเรียน จำนวน 6 รูปแบบ ขั้นที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาการเรียน จำนวน 7 รูปแบบ ขั้นที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา 6 รูปแบบ และขั้นที่ 5 การส่งต่อนักเรียน 6 รูปแบบ รวมทั้งสิ้น 32 รูปแบบ พบว่า รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีแนวทางรูปแบบการดำเนินงานและบูรณาการหลักธรรมโดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ครูมีความรับผิดชอบเข้าใจงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง รวมถึงสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเรียน อีกทั้งให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างแท้จริง ผู้ปกครองมีความเข้าใจการส่งต่อนักเรียนในปกครองของตน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวมรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.153 ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.090 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.108 และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.772 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.120

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเฉพาะบางประเด็นมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถวิเคราะห์ตัวแปรได้สิ้น 58 ตัวแปร และผลการสังเคราะห์ตัวแปรจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยสามารถแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักเป็นรายบุคคล และพบปัญหาสูงสุด ได้แก่ การให้ความสำคัญกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน และพบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและพบปัญหาสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้อย่างคุ้มค่า 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และพบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อม ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างแท้จริง และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนและพบปัญหาสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองมีความเข้าใจเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนในความปกครองของตน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีการดำเนินการตามนโยบายด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของต้นสังกัด และงานวิจัยของอภิสทิธิ รอดบำเรอ (2560) กล่าวว่าสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ กระบวนการบริหารบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอวยชัย ศรีตระกูล (2556) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษา พบว่า การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยหลักการและแนวคิดในการบริหาร ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การส่งต่อนโยบาย การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ประกอบด้วย การวางแผน การวางแผน การจัดสร้างองค์กร การนำองค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาและการประสานงาน และเมื่อนำข้อมูล

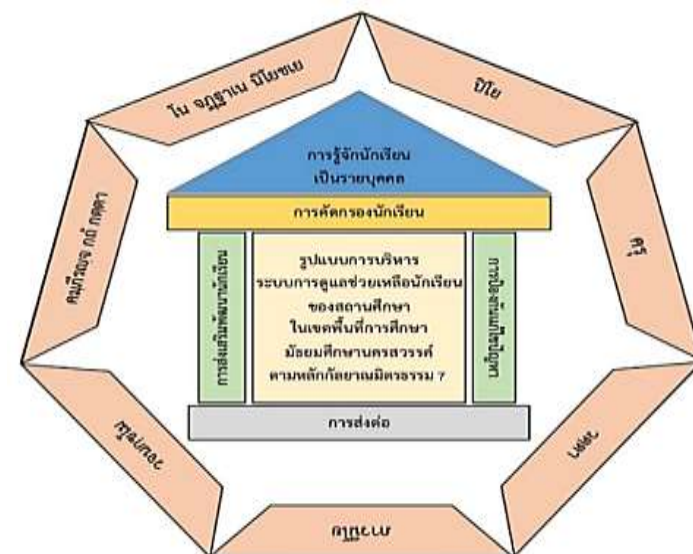
ดังกล่าวมาสร้างรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิดการบริหาร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร และ 3) กระบวนการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำองค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาและการประสานงาน โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2. การสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในขั้นตอนการสร้าง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระของรูปแบบจากเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวข้องและนำการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่วิเคราะห์ได้ มาประมวลสรุปเข้าด้วยกันได้รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 7 รูปแบบ ขั้นที่ 2 การคัดกรองนักเรียน จำนวน 6 รูปแบบ ขั้นที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน จำนวน 7 รูปแบบ ขั้นที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา 6 รูปแบบ และ ขั้นที่ 5 การส่งต่อนักเรียน 6 รูปแบบ รวมทั้งสิ้น 32 รูปแบบ รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

3. การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวมผลการประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะในการสร้างรูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดในทุกขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเพราะได้ทำการพัฒนารูปแบบ พร้อมทั้งปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบจำลองกึ่งโครงสร้าง มีความเหมาะสมเป็นไปได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ” ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยหลักการที่เกี่ยวข้อง แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จึงได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการงานวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรรพวุฒิ ควรนำรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรรพวุฒิ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ไปใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรรพวุฒิ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ที่สร้างขึ้น ไปใช้แก้ปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับการบริการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2561-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ. (2556). *รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อวยชัย ศรีตระกูล. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.